

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Commentarivm Qvartvm [i. e. Sextvm] Exegeticvm. De tertia visione
Ioannis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Verum hæc expositio non literalis est, sed mystica: ad literam enim significatur gaudium, quod iusti de malorum punitione concipient: quemadmodum etiam dicitur sub eadem similitudine Ps. 67. *Dixit Dominus: Ex Basan conuertam: conuertam in profundum maris: ut ininguatur pestuus in sanguine: lingua canum tuorum ex inimicis ab ipse, id est, Homines ex regione Basanitide, quæ paret Og hosti tuo sanissimo, ex ipsismet, inquam, regionibus inimicorum tuorum conuertam inimicos tuos in profundum maris, hoc est, in mare eos demergam, ut ita lætabundus possis lauare pedes tus in illorum sanguine, & canes tui eodem inimicorū cruore saturentur.*

COMMENTARIUM QUARTVM EXEGETICVM.

De tertia visione Ioannis.

Quæ de tuba septimi Angeli Ioannes edisserat, explicantur.

SECTIO PRIMA.

N postrema parte huius capitis commemoratur à Ioanne visio septimi Angeli tuba canentis. Et quidem tubæ sex Angelorum præcedentium varias persecutiones, & bella, quibus Ecclesia erat exercenda, terribili suo clangore denunciatur: hæc autem postrema tuba felicissimum illud tempus denunciat, in quo Christus hostibus suis debellatis gloriosè regnabit, ut manifestè significatur illis verbis: *Factum est regnum huius mundi Domini nostri, & Christi eius, & regnabit in secula seculorum.* Quæ ob causam vigintiquatuor seniores, qui vniuersam Ecclesiam repræsentant, ut suo loco diximus, Christo Domino de peccato eius regno, & imperio gratulantes proni in faciem dixerunt: *Gratias agimus tibi Domine Deus omnipotens, quia accepisti virtutem tuam magnam, & regnasti.* Latati enim sunt quòd tempus illud aduenisset, in quo Christus probis quidem præmia, improbis autem supplicia largiretur. Tunc vero docet Ioannes apertum fuisse templum Dei in celo, visamque arcam testamenti, in qua licet aliqui velint significari arcana mysteria rerum futurarum, quæ in arca propter absconsonem figurentur: probabilius tamen est Bedæ, Primasij, Ruperti, Pannonij, & Richardi Victorin. sententia, per huiusmodi arcam testamenti humanitatem Christi accipientium, quæ sese videndam, & fruendam prædestinatis demonstrat. Fulgura verò, voces, & tonitrua, quæ subsequuntur; impiorum pænas grauissimas apud inferos significant. Atque hoc modo explicata visione non est, cur cum Ruperto, Pannonio, Hugo Card. & alijs hanc arcam hæditis in celo apparitionem ad sequens caput referamus, ex eaque diuersam visionem, & caput duodecimum auspiciemur. Illud quoad contextum, & nexum visionis aduertendum, hanc tubam septimi Angeli regni Christi post iudicium denunciante adhiberi hoc loco per anticipationem: id quod necellario fatendum est, si quidem capitibus sequentibus de Antichristi persecutione susè à Ioanne disputatur: qua tamen Imperij Christi felicitatem post iudicium futuram debet antecedere.

Ecclesia Christo Domino de peccato suo regno gratulatur.

*Bedæ.
Primasij.
Pannonij.
Victorin.
Ruperti.
Pannonij.
Hugo Card.*

Cur

Cur humanitas Christi dicatur arca testamenti?
Apertum est templum Dei in celo, & visa est arca testamenti eius in templo eius.

SECTIO II.

Illud in tuba septimi Angeli duntaxat explicationem desiderat, cur humanitas Christi Ioan. *Arca testamenti* appellauerit iuxta eam expositionem, quam veluti communioem magis probauimus. Igitur humanitatem Christi in arca testamenti fuisse adumbratam docent Cyrill. Alex. li. 4. in Ioan. c. 28. D. Hilar. in Pl. 131. supra illa verba: *surgere Domine in requiem tuam, tu & arca sanctificationis tuae.* Quae verò sit: iter arcam faderis, & Christum conuenientia ex sequentibus manifestum fiet.

Primum. Arca testamenti erat de lignis cetim, hoc est, cedrinis iuxta communioem sententiam, quae ligna dicuntur imputribilia, & summam Christi sanctitatem declarant: cuius videlicet humanitas nulli vel minimae peccati corruptioni, ne de potentia quidem Dei absoluta, subiecta esse potuit. Vnde Paulus Heb. 7.

Talis decebat, ut nobis esset Pontifex sanctus, innocens, impollutus, segregatus a peccatoribus, & excelsus caelis factus: & Pl. 21. Deus Deus meus respice in me, quare me dereliquisti? longe à salute mea verba delictorum meorum: pro quo Hebraice est: verba rugitus mei: ut sit sensus:

Cur me Pater ita dereliquisti, ut verba, quibus tuam opem imploro, longè sint à salute impetranda? Verùm secundum nostram vulgatam editionem duplex est expositio. Vna est, ut ea verba dicta sint à Christo in persona omnium hominum, appellatque delicta sua nostra ipsorum delicta, quae in se ad satisfaciendum susceperat: quae expositio est D. Aug. epist. 120. de gratia noui testam. c. 6. Nazianz. orat. 36. & D. Damas. lib. 3. fidei cap. 25. & lib. 4. cap. 19. Altera est Euthymij in hunc sensum:

Delicta mea longè sunt à me, hoc est, salutis meae nocere nequaquam possunt, cum vere nulla sunt. Eodem pertinet illud Pl. 34. Congregata sunt super me flagella, & ignorauit. In quem locum D. Hier. *Quid non cognouerit, inquit, quæratur. Quidam putant dolorem vulnerum, quae patiebatur in cruce: sed melius ad peccata refertur, quod nimirum non habuerit conscientiam peccatorum, quare crucifixus sit: quasi diceret: Propter quod istud mihi accidit, non commisi.* Ad Christum etiam à plerisque refertur illud Prou. 30.

Tria sunt desideria mihi, & quartum penitus ignoro: viam Aquilae in caelo, viam colubri super terram, viam nauis in medio mari, & viam viri in adolescentia: seu ut ex Hebraeo est legendum, in adolescentula. Pro eo, quod nos habemus: *viam colubri super terram, 70. transitulerunt, viam colubri super terram:* quibus verbis declaratur Christi Domini innocentia instar petrae firmissima, in qua videlicet petra serpens antiquus nullum potuit peccati vel leuissimi vestigium imprimere. Hanc eandem Christi sanctitatem existimat Theodor. expressam fuisse ab sponsa nomine pulchritudinis Cant.

5. Dilectus meus candidus, & rubicundus, electus ex millibus. Caput eius aurum optimum. Labia eius lilia distillantia myrrham primam. Manus illius tornatiles aureae, plene hyacinthis, & totus desiderabilis, seu, ut habent Septuaginta, $\chi\gamma\iota\ \delta\lambda\omicron\varsigma\ \epsilon\pi\iota\ \tau\omicron\upsilon\mu\iota\ \alpha$, id est, totus desiderium: quae postrema verba sic ille expendit. Dubitans, inquit, sponsa quibus eum laudibus praeterea cummlaret, vno verbo se expedit, & cuncta complectitur. Quid, inquit, in singulis eius pulchritudinis partibus explicandis moror? totum est desiderium: omnes ad amandum se trahit. Vnde nemo elegantius innocentiam Christi explicauit, quam Paulus eum dixit secundae Cor. 5.

Eum, qui non nouerat peccatum, pro nobis peccatum fecit: vbi cum D. Chryl. obseruandus est modus loquendi Pauli: nec enim dixit. Qui peccatum non fecerat, sed: Qui peccatum non nouerat: quasi diceret: Vsq; adeo fuit segregatus à peccatoribus, ut ne de facie quidem peccatum nouerit.

Secundò. Erat arca faderis deaurata intus, & foris, seu coopera intus, & foris laminis aureis. Est enim Christus totus aureus, summiq; valoris, ac pretij, & quate-

Humanitas
Christi in
arca testa-
menti adu-
brata.
Cyril. Alex.
D. Hilar.
Psalm. 131. 8.
Christi sancti-
tatis.
Heb. 7. 26.
Psalm. 21. 2.

D. August.
D. Gregor.
Nazianz.
D. Ios. Da.
Euthym.
Psalm. 34. 15.
D. Hieron.

Prou. 30. 18.
Septuag.

Theod.

Cant. 5. 10.

Theodoret.

Christus totus
desiderium.
2. Cor. 5. 21.
D. Chrysost.

II.
Christi charitas ardentissima.

nus Deus est, & quatenus homo est. Præterea tã diuinitas, quã humanitas fulgebãt ardentissimã charitatis auro. Nã de diuinitate accipiendũ est illud Hier. 31. *In charitate perpetua, æterna, dilexite: idcõ attraxi te miserans.* Propter humanitatem verd appellatur rubicundus Cant. 5. id est, charitate incensus. Quanta verd charitate humanitas Christi exarserit, hac similitudine potest modo aliquo intelligi. Si Deus vniuersam ignis spherã in vase aliquo paruo crystallino includeret, quã flãmã turbines intus voluerentur? Cum igitur Deus infinitam illã diuinitatis, & charitatis spherã in tã exiguum humanitatis vasculũ incluserit, iuxta illud Colloss. 1. 19. & 2. 2. *In ipso cõplacuit omnem plenitudinem inhabitare & c. 2. In ipso habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter: quos nam quãso, charitatis ardores in ea humanitate excitari oportebat? Atque idcirco humanitas Christi expressa fuit in illo Salomonis ferculo, de quo agitur Cant. 3. Ferculũ fecit sibi Rex ex salomõ de lignis Libani: columnas eius fecit argenteas, reclinatoriũ aureum, ascensum purpureũ media charitate constravit propter filias Hierusalem.* Quo loco ferculum, alij sellam gestatoriam, alij thronum putant: per charitatẽ verd ipsemet Salomon accipiendus est in mediõ seculi parteresidens, qui figuratẽ, & amatorio more appellatur charitẽs, quod in eo ferculo maximẽ pulcher, & amabilis Hierosolymitanis fœminis videretur: vnde subditur: *Propter filias Hierusalem.* Quæ expositio confirmari potest ex alia eiusdem loci translatione quam plerique afferunt: pro eo enim, quod nos habemus: *Et media charitate constravit, transferunt: Et medium tenet ipse accensus.* Quod verd dicitur: *Propter filias Hierusalem,* sic accipiunt: non quod Salomon à fœminis amaretur, quemadmodũ voluit D. Hier. sed quod ipse fœminas adamaret, ad quarum scilicet amorẽ cõciliandũ in eo pulcherimo ferculo per urbem vehebatur. Sic igitur etiam Christi humanitas ferculũ fuit diuinitatis pulcherimũ, in quo Dei filius ita accensus amore ferebatur, vt amatoricẽ & figuratẽ ipsemet amor, & charitas dici merito potuerit, *Propter filias Hierusalem,* id est, fidelium animas: tum quia ipse in Christi amorem incendebatur, tũ quia Christus in eo ferculo sese supra modũ amabilẽ exhibebat, filiarumq; Hierusalem amorẽ ambiebat, eãque ob causam eiusmodi ferculum ascendit, id est, humanitatem incredibili decore cõspicuum sibi copulauit. A quã expositione non multũ abhorret Beda in comm. in Cant. quamuis enim ferculum ad Ecclesiã referat, tamen ascensam purpureũ de charitate Christi interpretatur, propter quã dilexit nos, & lauit sanguine suo purpureo. Nec nisi purpureus ascẽsus ad hoc ferculum inuenitur: quia nullus Ecclesiã nisi sacramentis dominicæ passionis irabutus ingreditur. *Media autem charitate constravit,* ea videlicet, qua pro nobis passus est, *propter filias Hierusalem:* quoniã quanto maiorẽ charitatem pro nobis patiendo cõmendauit, tãto plures ad se redamandũ, ac pro se patiendum inflammauit. Illud eleganter obseruauit Beda in reclinatorio aureo adumbratam fuisse spem perpetuæ quietis, quam Christus fidelibus repromisit, Mat. 11. *Tollite iugum meum super vos, & discite a me, quia mitis sum, & humilis corde: & inuenietis requiem animabus vestris.* Quod reclinatoriũ aureũ fecit, quia requiem nobis diuinæ visionẽ gloriæ coruscantem præparauit. Ratio verd cur spes Sanctorum reclinatorio aureo cõparetur, ea est: quoniã Sancti omnes cum laboribus, & persecutionibus fatigantur, in hac vna spe tanquam in aureo quodam reclinatorio conquiescunt. Tertio. Erat propitiatoriũ in arca, quod erat opertoriũ quoddã aureũ ipsius arce in quo etiam Christus ipse exprimitur, quem Paul. Rom. 3. propitiatorem vocat: *Quem proposuit Deus propitiatorem per fidem sanguine ipsius,* seu, vt alij vertunt. *Propitiatione:* nomẽ enim Græcũ *ἱλαστήριον* vtrũque significat, quæ propitiatorij expositio est Orig. lib. 3. in c. 3. epist. ad Rom. D. Hier. in c. 43. Ezech. D. Greg. hom. 6. in Ezech.

Hier. 31. 3.

Coloss. 1.

19. & 2. 2.

Cant. 3. 9.

D. Hieron.

Humanitas
Christi fercu-
lum diuini-
tatis.

Beda.

Ecclesiã
nemo ingre-
ditur nisi vi-
tute passionis.Mat. 11. 29.
Spes sanctorũ
reclinatoriũ
aureum.

III.

Rom. 3. 25.
Christi pro-
pitiatorium.
Origen.D. Hieronym
D. Gregor.
Coloss. 1. 10.
Ephes. 2. 14.

Ezech. Merito autem dicitur Christus propitiatoriu, cum per eum Deus nobis fiat propitius iuxta illud Coloss. 1. *Pacificus per sanguinem crucis eius, siue qua in terra, siue qua in caelis sunt: & Ephel. 2. Ipsentem est pax nostra, qui fecit utraque unum & medium partem maceria solvens.* Vnde Regius vates Deum sibi optans benignum, ac propitium illud solum postulabat. Psal. 83. *Protektor noster aspice Deus, & respice in faciem Christi tui: sperans nimirum fore, ut Deus conspecta Christi facie continuò sibi propitius redderetur.* Quarto. Super propitiatorium erant duo Cherubin sese inuicem respicientia, conuersis vultibus in propitiatorium, hoc est, duo testamenta, quæ sibi inuicem concinunt, cum ad Christum respiciunt, quemadmodum interpretatur D. Greg. ho. 6. in Ezech. *Vicissim, inquit, ad semetipsa facies tenent: quia quod unum promittit, alterum exhibet, dum inter se positum mediatorem Dei, & hominum vident.*

Quintò. Erat intra Arcam virga Aaron, quæ significabat Christi potestatem tam Regalem, quam Pontificiam: quo sensu accipiendū est illud Ps. 109. *Virgā virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion,* hoc est, Pater mittet filiū suū tanquā virgam quādam potentissimā ex Sion: quia ex Hierusalē cœpit propagari imperiū Christi: ibi enim cœpta est Euang. prædic. Virgæ autē huius potentia, & virtus declaratur, cum subiūgitur. *Dominare in medio inimicorum tuorum.* Atq; hic est huius loci literalis sensus, non ille, quem volunt Hebræi detorquentes hunc locum ad regnum Davidis, quæ arce Si in exædificata capit esse potentior, ac fortior. Aduerte autem nomen Hebr. *וַיִּשָׁבֶט* non solum significat virgā, & sceptrū, sed etiam Baculum, tum quia regale sceptrū debet esse baculus, & fulcimentum subditorum, tum quia præstat Regem amari, quàm timeri. Quam ob causam baculum tanquam pastores dicuntur gestare, & Græcorum princeps Agamemnon ab Homero pastor populorū saepe dicitur. Vnde Ps. 22. loquens Regius vates de imperio, & principatu Dei sic ait: *Dominus regit me, & nihil mihi deerit.* vbi pro regit habetur Græcè *πορεύει*, id est *pascit*, Cui cōcinit, quod sequitur: *In loco pascue tibi me collocauit.* Et ibidem baculum simul, & virgam coniunxit illis verbis: *Virga tua, & baculus tuus ipsa me consolata sunt,* vt lenitas imperij Christi monstraretur: imo propterea etiam in arca virga simul erat cum manna, vt dulcedo manna seueritatem virgæ temperaret. Vtrunque enim in Principe necessarium est virgæ, & manna, illa potissimum propter malos, hoc præcipue propter bonos. Quo pertinet illud Cant. 6. *Descende, ait sponsa, in hortum nucum, vt viderem poma conuallium.* Quo loco per hortum significatur Ecclesia, in qua sunt nuges, id est, mali, ad quos colligendos, & excutiendos opus est virgæ: sunt etiam poma, id est, boni qui non percussione virgæ, sed leni manu carpendi sunt.

Porro erant in arca tabulæ legis, quæ significant Christi sapientiam, iuxta illud Apost. Coloss. 2. *In quibus sunt omnes thesauri sapientia, & scientia absconditi.* Dux autem illarū posteriores tabulæ in arca repositæ symbolum fuerunt legis nouæ, cum priores, quæ fractæ fuerant legem veterem aliquando abolendam designassent: quo alludit Paul. 2. Cor. 3. cum dixit, *Epistola estis Christi ministrata à nobis, & scripta non atramento, sed spiritu Dei viuis, non in tabulis lapideis, sed in tabulis cordis carnalibus.* Quæ tabularum de lege noua expositio est D. Aug. lib. 15. contra Faust. Manich. c. 4. & D. Ambros. seu alterius, quicumque est auctor comm. epist. ad Rom. cap. 7. Denique in eisdem legis tabulis significatur Christum perfecte legem obseruasse, Dei que voluntatem adimpletse, iuxta illud Psal. 39. *In capite libri scriptum est de me, vt facerem voluntatem tuam: Deus meus voluit, & legem tuam in medio cordis me.* Atque hoc est illud imperium super humeros eius constitutum, de quo loquitur Esai. cap. 9. *Factus est principatus super humerum eius.* Pro quo Paraphr. Chald. transtulit: *Suscepit legem super se, vt seruaret eam.*

Psal. 83. 10.
Christi facies
propitium
reddidit Patrū.
Vtriusque te-
stamenti con-
cordia.
D. Gregor.

IV.
Psal. 109. 10
Christi pote-
stas regalis,
& Pontificia.

Regem ama-
ri quam ti-
meri præstat.
Homerus.
Psal. 22. 1.

Cant. 6. 10.

V.
Closs. 2. 2.
Tabula in
arca reposita
symb. legis
nouæ.
2. Cor. 3. 3.
D. Aug. lib.
15. Ambros.
Legem per-
fecte obser-
uauit Chri-
stus.
Psal. 39. 8.
Esai. 9. 6.
Paraphr.